

LR Seimo kultūros komitetui
Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius
El. p. kultkt@lrs.lt

PASIŪLYMAS

DĖL TEISĖS AKTŲ TOBULINIMO

2020 m. birželio 15 d.
Vilnius

Laisvos visuomenės institutas siūlo LR Seimo kultūros komitetui tobulinti LR visuomenės informavimo įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatas, reglamentuojančias LR nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo laikymosi priežiūros mechanizmą.

Dabar galiojančiame Įstatyme yra numatyti du subjektai, kurie turi identišką pareigą prižiūrėti, kaip įgyvendinamos Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatos: Lietuvos radijo ir televizijos komisija (toliau – Komisija) bei Žurnalistų etikos inspektorius (toliau – Inspektorius). Pagal Įstatymą abi institucijos šią funkciją įgyvendina pagal savo kompetenciją. Pagal LR Seimo patvirtintus Lietuvos radijo ir televizijos komisijos nuostatų 11 p. 5 pp. Komisija nagrinėja skundus dėl tų visuomenės informavimo priemonių, kurios skleidžia viešąją informaciją audiovizualinių ir radijo ryšio priemonių pagalba, o iš analogiško LR Seimo patvirtintų Žurnalistų etikos inspektoriaus tarnybos nuostatų 14 p. 4 pp. galima daryti išvadą, kad Inspektoriaus kompetencija apima visus kitus skundus, visų pirma tuos, kurie susiję su viešosios informacijos skleidimu spausdintuose laikraščiuose ar leidiniuose bei skaitmeniniuose jų analoguose.

Apibrėždama Inspektoriaus kompetenciją šioje srityje Įstatymo 50 str. 7 d. detalizuoja, kad: „inspektorius nagrinėja ne tik tų asmenų, kurių teisės buvo pažeistos visuomenės informavimo priemonėse, arba jų atstovų pagal įstatymą skundus (pareiškimus), bet ir kitų asmenų (pareiškėjų) pateiktus, taip pat anoniminius skundus (pareiškimus). Šiuo atveju tyrimą inspektorius gali pradėti savo iniciatyva.“ Įstatymo 50 str. 18 d. sako, jog „Inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo arba, jeigu sprendimas neskelbiamas viešai, nuo pranešimo apie jo priėmimą gavimo dienos.“

Analogiškų nuostatų apibrėžiant Komisijos kompetenciją šioje srityje nėra. Galiojančio Įstatymo 47 str. kalba tik apie visuomenės informavimo subjektų teisę skusti Komisijos sprendimus: „Komisijos sprendimai radijo ir (ar) televizijos programų transliuotojams, retransliuotojams, kitiems asmenims, teikiantiems Lietuvos Respublikos vartotojams televizijos programų ir (ar) atskirų programų platinimo internete paslaugas, arba užsakomųjų visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugų teikėjams yra privalomi, juos šie asmenys gali skusti teismui per 30 dienų nuo Komisijos sprendimų įsigaliojimo dienos.“ Įstatyme taip pat nėra nuostatos, kad skundus dėl Komisijos sprendimų, susijusių su LR nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo laikymosi priežiūra, gali paduoti visi suinteresuoti asmenys.

Taigi, pagal esamą teisinį reguliavimą skundo dėl Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamos viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatų pažeidimo pateikimas, kaip ir institucijos priimto

sprendimo apskundimo teismui teisė, iš esmės priklauso nuo to, kokiam subjektui paduodamas skundas, o tai savo ruožtu priklauso nuo viešosios informacijos paskleidimo būdo. Toks įstatyminis reguliavimas neatitinka protingumo principo bei prieštarauja teisingumo principui.

Pagal LR Konstitucijos 5 str. valdžios įstaigos tarnauja žmonėms. Valdžios įstaigų tarnavimas žmonėms pasireiškia per jų priimamus sprendimus. Taigi, ši konstitucinė nuostata suponuoja piliečių teisę skusti valdžios įstaigų veiksmus visais atvejais, kai, jų nuomone, šie veiksmai pažeidžia jų teises ar įstatymų saugomus interesus. Be šios teisės nebūtų tinkamos valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms kontrolės.

Tai taikytina ir Komisijos vykdomų funkcijų atžvilgiu: Komisija yra pagal Įstatymą įsteigta, LR Seimui atskaitinga institucija (47 str. 1 d.), kuri yra viešasis juridinis asmuo, valstybės biudžetinė įstaiga (47 str. 3 d.), taigi – ji yra valdžios įstaiga. Pagal Visuomenės informavimo įstatymo 48 str. 1 d. 9 p., viena iš Komisijos funkcijų yra prižiūrėti, kaip įstatyme nurodyti visuomenės informavimo subjektai laikosi Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo. Taigi, ji atlieka valstybės jai įstatymu patikėtą valdžios funkciją.

Turint omenyje identišką šių dviejų subjektų pareigą prižiūrėti kaip viešosios informacijos skleidėjai laikosi Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatų, manytina, kad tai yra įstatymo spraga ir analogiškos nuostatos turėtų būti taikomos ir Komisijai. Todėl siūlytina ištaisyti įstatymo spragą patikslinant Komisijos atliekamas funkcijas, susijusias su LR nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo laikymosi priežiūra, *expressis verbis* numatant, kad:

a) Komisijos priimti sprendimai prižiūrėti, kaip radijo ir (ar) televizijos programų transliuotojai, retransliuotojai, kiti asmenys, teikiantys Lietuvos Respublikos vartotojams televizijos programų ir (ar) atskirų programų platinimo internete paslaugas, užsakomųjų visuomenės informavimo audiovizualinėmis priemonėmis paslaugų teikėjai laikosi Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo, gali būti suinteresuotų asmenų skundžiami teismui.

b) Komisija nagrinėja ne tik tų asmenų, kurių teisės buvo pažeistos visuomenės informavimo priemonėse, arba jų atstovų pagal įstatymą skundus (pareiškimus), bet ir kitų asmenų (pareiškėjų) pateiktus, taip pat anoniminius skundus (pareiškimus).

Laisvos visuomenės instituto direktorė

Diana Karvelienė